יפעת מידע תקשורתי דרך מנחם בגין 96-98 (לשעבר דרך פ"ת) תל אביב 67138 טל. 03-5635050 פקס. 03-5617166

55181448-6	16/09/2016	ידיעות הצפון	עמוד 1	1/4	26.29x18.96
קונסרבטיבי - 24180					

נגד הרוח

המסע של נטלי לסטרג'ר מפריז לתפקיד הרבה הקונסרבטיבית של כפר ורדים עובר דרך נישואים כושלים לרב חרדי, הסרת הפאה וכיסוי הראש לטובת הכיפה והטלית שבה היא מתעטפת כיום, ביקורת פומבית קשה נגד הממסד הדתי ואפילו צו מעצר שהוצא נגדה בבית הדין הרבני

מירית קושניר סטרומצה | 28

יפעת מידע תקשורתי דרך מנחם בגין 96-98 (לשעבר דרך פ"ת) תל אביב 67138 טל. 03-5635050 פקס. 03-5617166

55181508-3	16/09/2016	ידיעות הצפון	עמוד 28	2/4	23.32x31.12
קונסרבטיבי - 24180					

יש בי צד מהפכני, כי אני צרפתייה

מסלול חייה של נטלי לסטרג'ר, שעלתה לארץ מצרפת בילדותה, עבר דרך נישואים בשידוך טוב, ילדים, פרנסת הבית ומילוי הרצונות של הבעל והקהילה • אבל, גירושים קשים ומפגשים טראומתיים עם הממסד הרבני בארץ גרמו לה לנטוש בזעם את העולם החרדי לטובת הזרם הקונסרבטיבי • לאחרונה עברה להתגורר בכפר ורדים ומשמשת רבה של הקהילה המסורתית ביישוב

מירית קושניר סטרומצה • צילומים: נחום סגל

בחודש שעבר הגיעה לכפר ורדים הרבה נטלי לסטרג'ר, שהחלה לכהן כרבת הקהילה המסורתית בכפר. לסטרג'ר, המשתייכת לתנועה הקונסרבטיבית, עזבה את ירושלים לטובת כפר ורדים, והיא האשה הראשונה המכהנת כאן בתפקיד. בד בבד עם המעבר לגליל, השבוע קיבלה ממכון שכטר את ההסמכה לרבנות מסורתית. לכאורה, מילוי התפקיד של רבה בכפר ורדים אינו משימה פשוטה על רקע העובדה שהמקום הוקם כיישוב חילוני ועל רקע המאבקים שהתקיימו בעבר בין חילונים לדתיים. אבל, לסטרג'ר מביאה איתה רוח אחרת, של עידוד ריבוי קולות, ומזכירה שהעם היהודי שרד בזכות ההתפתחות ולא בזכות הקיפאון החוקתי. יש לה חיוך גדול ועיניים מאירות, והקהילה המסורתית קיבלה אותה בחום.

היא אקטיביסטית ציונית, פעילה למען זכויות אדם, וכבר שנים היא נלחמת, באופן ציבורי ואישי, במה שהיא מגדירה "מונופול אולטרה אורתודוקסי במוסדות המדינה". היא אם לשלושה וסבתא לנכדה ראשונה. נולדה בפריז למשפחה ציונית שעסקה בפעילות למען ישראל והעניקה לילדיה חינוך יהודי מסורתי, המזוהה עם תנועת בני עקיבא. על צווארה היא עונדת שרשרת זהב עם מטבע צרפתי לצד מגן דוד. כשהיתה בת תשע וחצי המשפחה עשתה עלייה לישראל והשתקעה בחיפה: "עד היום אנחנו בוכות כשמנגנים את 'התקווה'. בארץ כל המשפחה עברה תהליך חזק של הדרתה. למדתי באולפנה בכפר פינס, שנחשבה אז המוסד התורני הכי נחשב בציונות הדתית, וכבר אז חשקה נפשי בתורה".

בלומר?

"ללמוד תורה עוד ועוד, להגות בה, להתפלל. האידיאל הוא של העם היהודי, תורת ישראל, ארץ ישראל ועם ישראל. הרב קוק היה המודל ובעל החזון. המחנכים שלנו היו בוגרי גוש אמונים, על כל המשתמע מכך. רציתי ללמוד רפואה או משפטים, אבל הרב שלי אמר שזה לא מקצוע לאשה ושזה גם יפגע בשידוך. התפשרתי על לימודי ביולוגיה בטכניון. החלום האולטימטיבי היה להתחתן עם בחור ישיבה, אם אפשר ממרכז הרב. לגדל תלמיד חכם, שיהיה רב גדול בתורה, ולהיות האשה שלצידו. ידעתי שלא אוכל להגיע ליותר מזה ושמקסימום אהיה רבנית, אשת הרב, ואלמד נשים תורה, אדריך כלות ואעסוק במצוות. אז בגיל 21 התחתנתי עם תלמיד חכם, אכן ממרכז הרב, והייתי רבנית. הוא ישב ולמד, ואני פירנסתי".

ריסוק האמונה

בני הזוג עברו לגור בירושלים עם ניהיהם, וכעבור שבע שנים, כשהם הורים לשלושה ילדים, התגרשו. לסטרג'ר עבדה באותם ימים בעיריית ירושלים והחליפה את אלי ישי כעוזרת של מי שהיה אז סגן ראש העיר, ניסים זאב. "הגירושים היו התרסקות של חלום בכל הרמות – דתית, משפחתית ואמונית", היא אומרת היום. "עבדתי בצמוד לרבנים בזירות שונות בירושלים, ולא אהבתי את הפוליטיקה הרבנית. היה ריסוק של האמונה בעולם המושלם, שעל פיה אם תנהגי בדרך מסוימת, יקרו דברים מסוימים. היו מניפולציות דתיות שהתחלתי להיות מודעת אליהן, ושימוש בטקסטים ובהלכה באופנים שמשרתים מטרות כאלה ואחרות. חשבתי שהדברים הללו לא קיימים במקומות האלה. חשבתי שאנחנו רוצים לבנות עולם אידאי ושאנחנו לא מעוניינים שבשם אלוהים יעשו פוליטיקה קטנה. כל אלה באו לידי ביטוי במלוא עוזם עם הגירושים, והצטרפו לתחושת הקרע שהיתה בתוך הציונות הדתית. יצאתי משם עם הרבה כעס ואכזבה.

"רציתי ללמוד רפואה או משפטים, אבל הרב שלי אמר שזה לא מקצוע לאשה ושזה גם יפגע בשידוך. התפשרתי על לימודי ביולוגיה בטכניון"

"אין לי שום זכות יתר כמי שנולדה לאמא יהודייה. יש לי מקסימום חובות להצדיק את המסורת ארוכת השנים המונחת על הכתפיים"

אבד לי בית, שהיה יותר מאשר הבית הפרטי שלי. ידעתי שלא אוכל יותר למצוא את עצמי בתוך החצרות הללו. התפטרתי גם מחברותי במרכז המפד"ל, כי חשבתי שהארמה והפוליטיקה אינן קרושות יותר מבני האדם, ובני אדם בשבילי הם לא רק יהודים, אלא כל בני האדם, שנבראו בצלם אלוהים. אין לי שום זכות יתר כמי שנולדה לאמא יהודייה. יש לי מקסימום חובות להצדיק את המסורת ארוכת השנים המונחת על הכתפיים. כל אחי כבר היו חרדים באותה תקופה, והעובדה שאני התרחקתי יצרה שבר לא פשוט בתוך המשפחה. שם החל המסע שלי, שהגיע עד לכפר ורדים. כפר ורדים כשם קוד".

שם קוד למה?

"זה שאני היום רבה בקהילה, זה הרבה יותר מהעבודה שלי. להיות רבת קהילה זו מהות ושליחות. כבר הרבה שנים אני מתכנסת אל מקום של הובלה, אקטיביזם יהודי, ציוני, פלורליסטי, שוויוני".

ולמה דווקא בכפר ורדים?

"באמת היה יותר הגיוני שאכהן באחת הקהילות הקרובות לירושלים, או בחיפה, או אפילו בפריז. אבל דברים קורים. לכל זמן ועת לכל חפץ, וזה היה הזמן של כפר ורדים לחפש רב והזמן שלי לחפש ולמצוא בית כאן".

"העולם השתנה"

הקהילה המסורתית של כפר ורדים, שנקראת כאן "המניין המשפחתי", פועלת כבר שנים רבות. בבית הכנסת התפילה היא שוויונית, ונשים הן חלק מן המניין. הרב הקודם, אבי נוביס דויטש, עזב לפני כשנה.

יפעת מידע תקשורתי דרך מנחם בגין 96-98 (לשעבר דרך פ"ת) תל אביב 67138 טל. 03-5635050 פקס. 03-5617166

55181513-9	16/09/2016	ידיעות הצפון	עמוד 29	3/4	26.84x33.78
קונסרבטיבי - 24180					

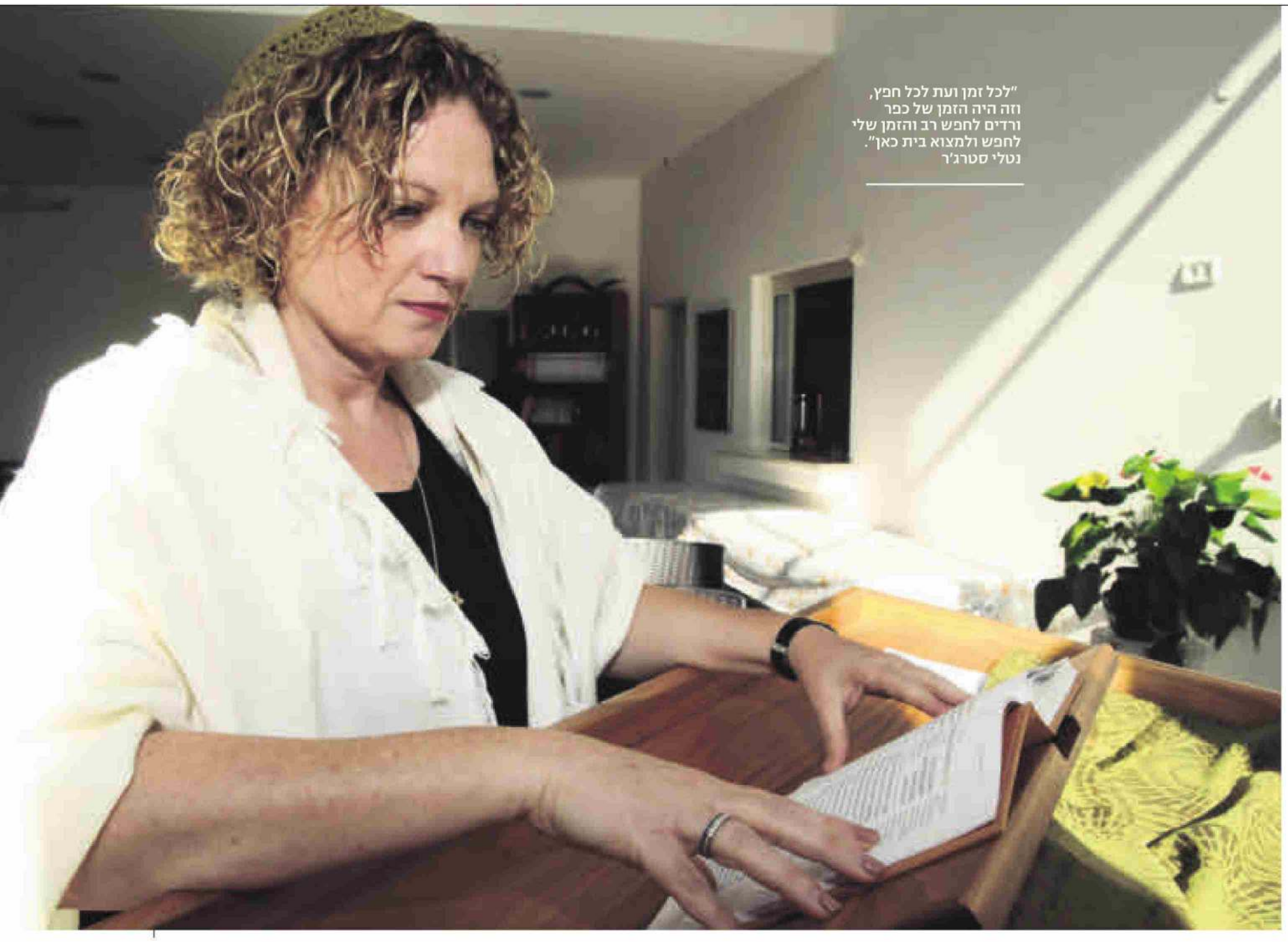

"לכל זמן ועת לכל חפץ, וזה היה הזמן של כפר ורדים לחפש רב והזמן שלי לחפש ולמצוא בית כאן". נטלי סטרג'ר

לסטרג'ר מספרת, שהגיעה אל הקהילות הליברליות לאחר גירושיה: "יש לי שני בנים ובת. רציתי ללכת להתפלל, וחיפשתי מקום שבו הבנים שלי יוכלו להתפלל ביחד איתי. אחד הגורמים שהוציאו אותי מהעולם האורתודוקסי היה הפונדמנטליזם הזה, שלפיו יש אמת אחת, הלכה אחת, דרך אחת. ותכלס, אין דבר כזה. גם בתוך האורתודוקסיה יש ויכוחים. המקום שממנו זעקתי הוא המקום שלא רואה אותי, שמבחינתו אני לא קיימת. אם אשה טובה, עושה רצון בעלה, אז כשאת לא נשואה, זה בעייתי. היו יישובים שלא הסכימו לקבל אותי כגרושה עם שלושה ילדים. פרופ' אליס שלוי, מחלוצות הפמיניזם ביישראל וכלת פרס ישראל, ליוותה אותי השבוע כשושבינה לטקס ההסמכה. היא נוהגת לומר שאותנו, הנשים, הדירו במשך שנות דור מכל הבתים: בית המקדש, בית הכנסת, בית המדרש, בית הדין ואפילו בית העלמין. יש ערימות של הלכות שדנות בשאלה למה לנשים לא טוב ללכת לבית העלמין, ונגד כל הלכה כזו יש גם הרבה הלכות אחרות, אבל אלה לא הקולות שזכו להיזכר במהלך ההיסטוריה. עכשיו צריך לבוא ולשכתב את המסורת, לסמן במרקר קטעים אחרים שקיימים בה".

ואת רואה את עצמך במי שעושה את זה?

"בוודאי. ועשו את זה גם לפני. בכל דור היו יוצאות מן הכלל, נשים שהניחו תפילין, תלמידות חכמות ונשים שלא הסכימו להיכנס למשבצת של 'אשה טובה, העושה את רצון בעלה'. אני אומרת שלא ייתכן שלאלוהים, שאני כל כך אוהבת, יש העדפות אתניות, ולא ייתכן שסוגיה הלכתית ב-2016 נראית אותו דבר כמו ב-1100. זה לא אותו ציבור, לא אותו זמן ולא אותה טכנולוגיה, אז איך יכולה להיות אותה תשובה? בתנועה המסורתית מצאתי שילוב שרוצה לראות המשכיות במסורת ישראל, ומצד שני, מבין שהעולם השתנה וכלי הקיבול חייבים להשתנות וההובלה מחייבת דרך חדשה. מצאתי כאן מחדש את האותנטיות היהודית שלי, את המקום שיכול להכיל את הערכים הליברליים, ההומניסטיים, הציוניים והיהודיים".

מחצאית למכנסיים

היא מתעטפת בטלית שעל כנפותיה רקומים שמות ארבע האמהות – דגם מיוחד שעוצב עבור נשות הכותל, שבמאבקן היא תומכת, כתשובה לאלה האומרים שטליתות הן עניין גברי. בזמן תפילה היא חובשת לראשה כיפה רחבה. היא זוכרת את היום שבו החליפה את החצאיות במכנסיים, ואומרת שהיה קשה יותר להסיר את הפאה ואת כיסוי הראש. "כשאני שמה כיפה על הראש, כמעט שורפים אותי, אבל כל אחד והבחירות שלו. הבת שלי יכולה ללכת בשמלה קצרה למרות שהיא שומרת שבת וכשרות, והיא הנכדה היחידה במשפחתנו שעשתה צבא. אבי ילדי הוא רב חרדי. אני יכולה להכיל את המורכבות הזו ושמחה בה, וכשאני מבקרת אצל המשפחה, אני מכבדת את קוד הלבוש המקובל שם. אין לי עניין לעשות דווקא".

היא פמיניסטית, חברה פעילה בקבוצת הפייסבוק "גם אני פמיניסטית דתית ללא חוש הומור", ומספרת שאסרה על בנה לומר את תפילת "שלא עשני אשה". כשהיא מדברת על אלוהים, היא מקפידה להתייחס אליו גם בלשון נקבה (השכינה). ב-2002 השתתפה בסרט "טהורה", הראשון מבין טרילוגיה שעשתה ענת צרויה, שהתמקדה בזויות שונות של המיניות הנשית בעולם הדתי: "היום מדברים על המיניות של האשה הדתית, וראים בנים מתירים לקחת אמצעי מניעה, אבל אז לא דיברו על מקווה, והסרט עורר דיונים והביא לחזית העשייה הדתית את העובדה שיש נשים עם קול, ושהשליטה הטוטלית בגוף האשה דרך הלכות טומאה וטהרה מגיעה למקומות אבסורדיים. הסרט סימן אותי כפמיניסטית דתית, שמורדת לא רק בבית הדין, אלא גם במשפחה. הוא חידד אצלי את ההבנה שעם כל הכבוד לחז"ל ולחכמים, גם לי יש מה לומר. לו הרמב"ם היה חי היום, היה אומר דברים אחרת. התורה חייבת להתחדש, להתבהר ולברר את עצמה בכל דור מחדש". לסטרג'ר אומרת, כי על אף שהאורתודוקסיה אינה מתייחסת ברצינות אל מה שהתנועה המסורתית מביאה, השינוי בשטח ניכר: "היום רואים יותר נשים דתיות במכנסיים, בנות לומדות גמרא, ויש מודעות לכך שיש תלמידות חכמות גם בתוך המגזר הציוני דתי, והן עומדות בזכות עצמן. כמו רחלי פרנקל, שאמרה קדיש מעל לקבר של בנה שנרצח, ואיש לא התרחק ולא אמר 'רפורמית אחת'. היום יש טוענות רבניות, מורות הלכה, ואומרות שיעורים. מהמקום שממנו באתי, שעשה דמוניזציה לאשה ששרה, אי אפשר היה לדמיין שיהיו פעם מניינים שוויוניים. זה קיים היום בזכות נשים כמוני והרבה אחרות, ששכבו על הגדרות בשביל הדור הבא. יש בי צד מהפכני, כי אני צרפתייה".

"להיות רבת קהילה זו מהות ושליחות. כבר הרבה שנים אני מתכנסת אל מקום של הובלה, אקטיביזם יהודי, ציוני, פלורליסטי, שוויוני"

"אם אשה טובה, עושה רצון בעלה, אז כשאת לא נשואה, זה בעייתי. היו יישובים שלא הסכימו לקבל אותי כגרושה עם שלושה ילדים"

לאומנות ולאומיות

עם השנים השלימה תואר שני במינהל ציבורי באוניברסיטה העברית, והשבוע תמו לימודי הרבנות, שהם "שווי ערך לדוקטורט בסולמות השכר למיניהם". בשנים האחרונות היא מרבה לעסוק בתחום זכויות האדם ועובדת באירגון "רבנים למען זכויות אדם, שומרי משפט". היא עובדת עם בתי מדרש ועם מכינות קדם צבאיות במטרה לקדם את השיח ואת המורכבות הפילוסופית שבה

יפעת מידע תקשורתי דרך מנחם בגין 96-98 (לשעבר דרך פ"ת) תל אביב 67138 טל. 03-5635050 פקס. 03-5617166

22.4x17.26	4/4	עמוד 30	ידיעות הצפון	16/09/2016	55181520-7
קונסרבטיבי - 24180					

"לא ייתכן שסוגיה הלכתית ב–2016 נראית אותו דבר כמו ב–1100. זה לא אותו ציבור, לא אותו זמן ולא אותה טכנולוגיה"

"אבי ילדי הוא רב חרדי. אני יכולה להכיל את המורכבות הזו ושמחה בה, וכשאני מבקרת אצל המשפחה, אני מכבדת את קוד הלבוש המקובל שם"

היא מאמינה: "דווקא בעידן שבו יש יותר לאומנות ולאומיות, ותופעות כמו הדרה והדתה מרימות ראש, יש חשיבות להשמיע את היסודות ההומניסטיים האוניברסליים. מספיק עם נחמת הפוגרומים, שלפיה לא רוצים אותנו כי אנחנו הילד הכי מוצלח בכיתה. יש כאלה שרוצים להאשים את כל העולם במה שלא בסדר כאן, אבל אין לנו יותר תירוצים, כי אנחנו בעלי הבית. המטיבים של החמלה והצדקה מופיעים בכל תפילה, ובסוף, כשאתה עומד מול הארי־תראים בדרום תל אביב, אתה אומר שהם מהווים סכנה לזהות היהודית שלך. אחי, אם זה מסכן אותך, אז לך תלמד עוד פעם".

זאת אמירה פוליטית.

"בוודאי, אבל לרוב אנחנו משתדלים שלא לעסוק בפוליטיקה. כשאני לוקחת סטודנטים לסיור בעוטף ירושלים או בר־רום הר חברון, אני לא עסוקה בלבחון אם הגדר היא דבר נכון או לא. אני עסוקה בכך שברגע שיש גדר, צריך למזער את הפגי־עות בבני אדם".

היא מודה שהעשייה גובה מחיר אישי: "עבור חלק מהקרובים אלי, עשיתי מסכנת את העם היהודי, וזה מצער אותי. מאוד. כי בתפישה התורנית שבה אני מסתכלת על העולם, אני יכולה להכיל כמעט את כולם. אני לא מיסיונרית. אני מבינה שיש אנשים שנמצאים במקום אחר. תמיד היו בית הלל ובית שמאי. פשוט, שכחנו את זה.

לכלא בראש זקוף

לפני שנה כיכבה ברשתות החברתיות, כשבעקבות גירושיה השניים העלתה פוסט שזכה לכ–800 אלף צפיות: "רב

"עם כל הכבוד לחז"ל ולחכמים, גם לי יש מה לומר". סטרג'ר מול כפר ורדים

קונסרבטיבי השיא אותנו בטקס כהלכה, שהיה טקס פרטי, אבל ביום הפרידה בן זוגי לשעבר פנה לבית הדין הרבני וביקש להתגרש שם, למרות שהיתה ביניינו הס־כמה שזה לא יקרה. סירבתי להגיע. טענ־תי שאין להם סמכות לכפות עלי דיון, כי לא נרשמתי במשרד הפנים כנשואה. לא קיבלתי מצב שבו בית הדין הרבני יכול לכפות גט על אנשים, גם אם לא נישאו דרך הרבנות. ניהלתי מאבק משום שאחרי הגירושים הראשונים נשבעתי שלא אחזור לשם. בית הדין הוציא לי צו מעצר".

בפוסט שהעלתה, כתבה: "אם וכאשר איעצר, אצעד לכלא בראש זקוף ובלב כואב על המדינה האהובה שלי, שמכרה את נשמתה היהודית, הדמוקרטית והליברלית למיעוט חרדי קיצוני, שאינו מכיר בה".

"בסופו של דבר, בית הדין קיבל את הפ־שרה שהצעתי, והגיעו איתי להסדר", היא אומרת היום. "נשלחנו לבד"ץ, ועשינו את הגט בבית דין חרדי פרטי. זו היתה חוויה אנתרופולוגית מרתקת, ופסק דין חשוב. אנשים מדחיקים את המקומות שבהם פוגש אותם המונופול האורתודוקסי, כי הם חושבים שאין ברירה. לא מבינים שיש דרך אחרת לקיים טקס שהוא גם כהלכה, גם פתוח וגם שוויוני. מי שרוצה להיות חרדי, יהיה חרדי, ומי שרוצה להיות לי־ברלי, יהיה ליברלי. כפי שתמיד היה בעם היהודי".

היא עדיין לא הספיקה לפגוש את כל בני הקהילה המסורתית בכפר, אבל יש לה שפע של תוכניות וכוונות: "אני מב־קשת להחזיר את הקשר האנושי האמי־תי אל העולם הדיגיטלי שבו אנו חיים. רוצה לכנס את המורשת היהודית, התר־בות, ההיסטוריה וההומניזם לתוך העולם הקהילתי. הקהילה של כפר ורדים מיוחדת. היא מאוד משפחתית, והצד הקהילתי חזק בה. יש התרגשות גם כי נכנסתי אל מעוז של עשייה ציבורית–חינוכית–דתית שב־משך דורות היה חסום בפני נשים. אני זוכרת את הפעם הראשונה שבה עמדתי בתפילות של הימים הנוראים ותקעתי בשופר כרבת הקהילה המסורתית בתל אביב. גדלתי כדתית, אבל להיות בעצמי שליחת ציבור, וזו שמשמיעה קול שופר – זה וואו.

"כשהייתי בבית הכנסת 'בני ישורון' בניו יורק, בית כנסת ענק שהיה שייך בעבר לתנועה הקונסרבטיבית והיום מעמדו עצמאי, שמעתי נשים משוחחות בשמחה, והבנתי שהגלות הרסה לנו, היהודים החיים בארץ ישראל, את חוש ההומור ואת חדוות החיים. נהרסה היכולת להכיל קהילה שת־בוא בשמחה, ולא בתחושה של כובד. ראיתי שבמוצאי שבת מנגנת שם תזמורת ואלפי אנשי עומדים בתור, כאילו הם בברודווי. אמרתי לעצמי שלא ייתכן שאלוהים לא מבסוט מזה, או שהיא לא מבסוטה. ואיש לא יגיד שזה חילול השם, או פרובוקציה".